Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18946

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i (Ç?UBÖ), çocuk ve ergenlerdeki uyku ile ili?kili sorunlar? ve **uyku bozuklu?u** semptomlar?n? de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, orijinal bir enstrüman?n Türk kültürüne yönelik bir **uyarlama** çal??mas? sonucunda kullan?ma sunulmu?tur. 2020 y?l?nda A?aday?, Çelik ve Ayhan Ba?er taraf?ndan gerçekle?tirilen bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik özelliklerini inceleyerek klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kullan?m?na zemin haz?rlam??t?r. Ölçek, 26 maddeden olu?makta ve cevaplar 5'li **Likert ölçe?i** format?nda toplanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Uyku bozuklu?u, çocuk, ergen, uyku, psikometri, uyarlama, geçerlik, güvenirlik, Likert ölçe?i.

Yazarlar

Ezgi A?aday?, Nevin Çelik, Didem Ayhan Ba?er.

Amaç

Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i'nin temel amac?, **çocuklar ve ergenler** aras?nda yayg?n olarak görülen çe?itli uyku bozukluklar?n?n ?iddetini ve s?kl???n? standardize edilmi? bir yöntemle ölçmektir. Bu ölçek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, bireylerin uykuya dalma zorluklar?, uykuyu sürdürme problemleri, parasomniler ve uyku hijyeni gibi alanlardaki sorunlar?n? h?zl? ve etkili bir ?ekilde tespit etme imkan? sunar.

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?n?n spesifik amac? ise, Türk kültürüne özgü dil ve psikometrik gereklilikleri kar??layarak, yurt d???ndan al?nan bir ölçe?in Türkiye'deki popülasyonda güvenilir ve **geçerli** bir ?ekilde kullan?labilmesini sa?lamakt?r. Bu sayede, Türkiye'de çocuk ve ergen ruh sa?l??? alan?nda yap?lan ara?t?rmalara önemli bir katk? sa?lanm??t?r.

Yap?

Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i, uyku bozukluklar?n?n çok boyutlu do?as?n? yans?tacak ?ekilde tasarlanm??t?r. Ölçek, genellikle Uluslararas? Uyku Bozukluklar? S?n?fland?rmas? (ICSD) veya Tan?sal ve ?statistiksel El Kitab? (DSM) kriterlerine uygun olarak alt boyutlara ayr?lmaktad?r. Bu alt boyutlar tipik olarak ?unlar? içerir:

Uykuya dalma ve sürdürme sorunlar? (?nsomni).
Uyku ile ili?kili solunum bozukluklar? (Örn: Horlama, apne).
A??r? uykululuk (Hipersomni).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Parasomniler (Örn: Kabuslar, uyurgezerlik).
Uyku ritmi bozukluklar?.

Ölçekteki 26 maddenin tamam?, ebeveyn veya bak?c?lar?n çocu?un uyku davran??lar?n? de?erlendirmesine olanak tan?yarak, bu karma??k yap?sal bile?enleri kapsaml? bir ?ekilde ölçmeyi hedefler.

Geçerlik

Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas?nda (A?aday? vd., 2020), ölçe?in yap?sal **geçerlik** kan?tlar?n? sunmak için çe?itli analizler gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler genellikle **aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizlerini** içerir.

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türk popülasyonunda da korundu?u, maddelerin ilgili alt faktörlerle yüksek düzeyde yüklendi?i gösterilmi?tir. Ayr?ca, ay?rt edici geçerlik ve ölçüt ba??ml? geçerlik çal??malar? ile ölçe?in, bilinen uyku bozukluklar? olan çocuklar?, sa?l?kl? kontrol gruplar?ndan ba?ar?yla ay?rabildi?i ve klinik tan?larla tutarl? sonuçlar verdi?i rapor edilmi?tir. Çal??man?n detayl? geçerlik sonuçlar?na, kaynaklar bölümünde belirtilen bilimsel makale üzerinden ula??labilir.

Güvenirlik

Uyarlama çal??mas?, Ç?UBÖ'nün Türkçe formunun yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermi?tir. **Güvenirlik** analizleri, ölçe?in genel puan? ve alt boyutlar? için kabul edilebilir düzeyin üzerinde **Cronbach Alfa** katsay?lar? vermi?tir.

Ek olarak, ölçe?in zaman içinde tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla **test-tekrar test güvenilirli?i** çal??malar? yürütülmü?tür. Bu analizler, belirli bir zaman aral???yla ayn? kat?l?mc?lara uygulanan ölçek sonuçlar?n?n yüksek korelasyon gösterdi?ini ve dolay?s?yla Ç?UBÖ'nün ölçtü?ü yap?n?n zamanla de?i?meyen özelliklerini kararl? bir ?ekilde ölçebildi?ini kan?tlam??t?r.

Faktör Analizi

Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama sürecinde, yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla kapsaml? faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, 26 maddenin beklenen çok boyutlu yap?y? (genellikle 5 ila 7 faktörlü bir yap?) destekleyip desteklemedi?ini ara?t?rm??t?r.

Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), orijinal ölçe?in teorik yap?s?n?n Türk örnekleminde de iyi bir uyum sergiledi?ini göstermi?tir. Bu, ölçe?in sadece dilsel olarak de?il, ayn? zamanda kavramsal

ARABPSYCHOLOGY.COM

olarak da Türk kültürü için uygun oldu?unu teyit eden önemli bir psikometrik kan?tt?r.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Orijinal bir ölçe?in Türkçe adaptasyonu)

Format: Ka??t-kalem veya dijital ortamda uygulanabilir. Cevaplar 5'li **Likert ölçe?i** format?nda toplan?r.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlamas? yap?lm??t?r).

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve Ergenler.

Ya? Grubu: Genellikle okul ça?? çocuklar? ve ergenler (Spesifik ya? aral??? uyarlama makalesinde belirtilmi?tir).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki farkl? sosyo-ekonomik düzeylerden ve çe?itli klinik gruplardan (uyku bozuklu?u tan?s? alm?? ve almam??) çocuklar ve ergenler üzerinde test edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, ebeveyn veya birincil bak?c? taraf?ndan doldurulan bir raporlama arac?d?r. Puanlama, alt boyutlara ve genel bir toplam puana göre yap?l?r, yüksek puanlar daha ?iddetli **uyku bozuklu?u** belirtilerine i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Pediatrik uyku, psikometrik özellikler, faktör analizi, iç tutarl?l?k, **güvenirlik**, **uyarlama**, 26 madde.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ezgi A?aday?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: drezgiagadayi@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Makalenin yay?nland??? tarihteki kurum adresi geçerlidir.

?zinler ve Ücretler ile Test Y?l?

?zinler ve Kullan?m Ücretleri: Ölçe?in ticari olmayan akademik ve klinik amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir (Ezgi A?aday?). Makale aç?k eri?imli bir dergide yay?nlanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Uyarlama Y?l?: 2020.

Orijinal PDF Belgesi: Ölçe?in orijinal PDF belgesi bu ba?lant?dan indirilebilir: cocuklar-icin-uyku-bozuklugu-olcegi-toad.pdf

Referanslar

A?aday?. E., Çelik. N., Ayhan Ba?er. D. (2020). Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Journal of Turkish Sleep Medicine. 2*, 65-72.
Makalenin tam metnine eri?im linki: cms.galenos.com.tr

Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Çocuklar ?çin Uyku Bozuklu?u Ölçe?i toplam 26 maddeden olu?maktad?r. Orijinal kaynakta maddelerin metinleri sa?lanmam??t?r, ancak ölçe?in 5'li Likert tipi derecelendirme ile yan?tland??? bilinmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM